

Українська мова 6 клас(21.04-24.04) Числівник як частина мови. Кількісні й порядкові числівники.

Числівник

§ 52. ЧИСЛІВНИК ЯК ЧАСТИНА МОВИ

Про числівники кількісні й порядкові, їхні морфологічні ознаки та роль у мовленні, а також про будову та написання числівників

ПРИГАДАЙМО. На які питання відповідають числівники?

430 Порівняйте числівники в колонках. Які з них означають кількість предметів, а які – порядок при лічбі? Чи на однакове питання вони відповідають? Зробіть висновок, чим кількісні числівники відрізняються від порядкових.

шість	шостий
двадцять два	двадцять другий
п'ятдесят	п'ятдесятий

Загальне значення Числівник – це самостійна частина мови, що означає число, кількість предметів або порядок їх при лічбі й відповідає на питання *скільки? котрій?* **НАПРИКЛАД:** *нуль, три, двадцять чотири, семеро, п'ятий.*
За значенням числівники поділяють на дві групи: кількісні й порядкові.

Кількісні Кількісні числівники означають число чи кількість предметів і відповідають на питання *скільки?* **НАПРИКЛАД:** *одинадцять, дев'яносто.*

Порядкові Порядкові числівники означають порядок предметів при лічбі й відповідають на питання *котрій?* **НАПРИКЛАД:** *сьомий, двадцять перший.*

Морфологічні ознаки Кількісні числівники змінюються за відмінками. Вони не мають ні роду, ні числа, крім числівників *один (одна, одне, одні); два (дві); обидва (обидві); півтора (півтори); нуль, тисяча, мільйон, мільярд.*
Порядкові числівники змінюються за родами, числами, відмінками.

Синтаксична роль Числівники (найчастіше в сполученні з іменником) можуть бути різними членами речення. **НАПРИКЛАД:** 1. *П'ять* плюс *три* – вісім. 2. Учні прочитали *три сторінки*. 3. Заняття *відбудеться в шостій аудиторії*. 4. Двоє *хлопців* ловили рибу.

ЗВЕРНІТЬСЯ
1. Слово
кілька
2. Треба
ПОРІВНЯЙТЕ
Числівник
три

431 І. Прочитайте текст і виконайте завдання.

Відповісти на питання, поставлені навколо тексту.
Шість
Навколо
еліпса
дів'яти
гом чотири
рік є і
з'явилася
II. Знайти числівники

433 І. Прочитайте фразеологізми. Поясніть їхнє значення. За потреби скористайтесь фразеологічним або тлумачним словником.

Бути на сьомому небі; п'яте колесо до воза; між двох вогнів; як дві краплі води; діло десяте; на всі чотири сторони; за тридев'ять земель; двома словами; пам'ятати до сьомих віників.

II. Випишіть числівники у дві колонки: 1) кількісні; 2) порядкові.

434 І. Утворіть від кількісних числівників порядкові й запишіть. Якими морфологічними ознаками різняться кількісні та порядкові числівники?

ЗРАЗОК. *Двадцять один – двадцять перший.*

Два, одинадцять, шістнадцять, дев'яносто, сорок, сто, тисяча, мільйон, п'ятдесят шість, шістдесят дев'ять, триста двадцять сім.

II. Прочитайте вголос записані числівники, чітко вимовляючи та правильно наголошуючи слова.

435 Складіть і запишіть з кожним поданим словом речення так, щоб у першому випадку це словосполучення було підметом, а в другому – додатком.

П'ятнадцять курчат, три яблуні.

436 І. Спишіть речення. Підкресліть члени речення. Назвіть числівники.

1. У прохолодному передсвітанні дрімав сад із п'ятьма розквітлими вишнями... (К. Мотрич). 2. Дорога розходилася двома чорними рукавами (М. Стельмах). 3. Два дні точився запеклий бій карателів із партизанами (М. Стельмах). 4. Три дні минуло, а лелеки не з'явилися (Ю. Збанацький). 5. Сьоме небо собі пригинає суета (Л. Костенко). 6. Низько-низько над лугами побраталися два голоси (М. Стельмах).

II. Обґрунтуйте написання префіксів у виділених словах.

- Домашнє завдання
вправи: 433, 434, 436.